

NGÀY TẾT: NHỚ ĐẾN CHIẾN CÔNG OANH LIỆT của QUANG TRUNG ĐẠI ĐẾ .

*Mến tặng các Ái Hữu, và các Bạn Trẻ
để nhớ một giai đoạn của lịch sử Nước Nhà*

Nguyễn xuân Mộng

Hàng năm, mỗi lần Tết đến, Xuân về , người Việt chúng ta không làm sao quên được "TRẬN ĐÓNG ĐÀ", gờ chôn bộn giặc xâm lược phương Bắc. Nhân dịp Tết Giáp Thân sắp đến, lại thêm một cái Tết tha hương nữa , từ nơi đất khách quê người , tôi xin ghi lại một giai đoạn của lịch sử , để các Ái Hữu cùng chúng tôi ôn lại lịch sử nước nhà , và để nhắc cho các bạn trẻ và con em chúng ta nhớ đến chiến công hiển hách của "Tiền Bối" và tinh thần chống quân xâm lược của dân Nam.

Tôi xin tóm lược như sau:

Lê Chiêu Thống vì không thần phục Tây Sơn, bỏ Thăng Long lên nương nấu tại đất Lạng Giang, cho người sang cầu cứu nhà Thanh. Năm Mậu Thân (1788), quân nhà Thanh mượn tiếng sang cứu nhà Lê, chiếm giữ thành Thăng Long, có ý muốn lấy đất An Nam. Bắc Bình Vương Nguyễn Huệ bèn lên ngôi Hoàng đế đặt niên hiệu là Quang Trung, rồi kéo đại binh đi đuổi quân xâm lăng.

Xin nhắc lại , Lê Chiêu Thống khi ở Lạng Giang cử bà Hoàng Thái Hậu đem Hoàng tử sang Long châu kêu van với quan Tàu đem quân qua An nam giúp khôi phục nhà Lê . Bấy giờ Tổng đốc Lưỡng Quảng là Tôn Sĩ Nghị , dâng biểu tâu với vua Càn Long nhà Thanh, đại lược nói rằng: " Họ Lê là công thần nước Tàu , nay bị giặc lấy mất

nước, mẹ và tự quân sang cầu cứu , tình cũng nên thương. Vả lại nước Nam vốn là đất cũ của nước Tàu , nếu sau khi cứu được nhà Lê , và lại lấy được đất An nam, thực là lợi cả đôi đường".

Vua Càn Long nghe lời tâu ấy , bèn sai Tôn Sĩ Nghị khởi quân bốn tỉnh Quảng Đông, Quảng tây , Quý Châu , Vân nam, đem sang đánh Tây Sơn.

Tôn Sĩ Nghị kéo quân đến Kinh Bắc (Bắc Ninh), vua Lê Chiêu Thống ra chào mừng rồi theo quân Tàu về Thăng Long. Khi vào Thăng Long Tôn Sĩ Nghị làm lễ tuyên đọc tờ sắc của vua nhà Thanh phong cho vua Chiêu Thống làm An Nam Quốc Vương. Vua Chiêu Thống tuy đã thụ phong, nhưng các tờ văn thư đều phải đề niên hiệu Càn Long. Mỗi khi buổi chầu xong rồi , Chiêu Thống lại đến dinh Sĩ Nghị để chầu chực việc cơ mật quân quốc. Người bấy giờ có nhận xét: nước Nam ta từ khi có đế vương đến giờ , không thấy vua nào hèn hạ đến thế . Tiếng là làm vua mà phải theo niên hiệu vua Tàu , việc gì cũng phải bẩm đến "Quan Tổng Đốc", thế thì có khác gì đã là nội thuộc rồi không ?

Bắc Bình Vương Nguyễn Huệ ở Phú Xuân được tin quân Thanh đã sang đóng ở Thăng Long, lập tức hội các tướng sĩ để bàn việc đem quân ra đánh. Các tướng đều xin hãy chính ngôi tôn, để yên lòng người rồi sẽ khởi binh.

Ngày 25 tháng 11 năm Mậu Thân (1788), vương làm lễ lên ngôi Hoàng Đế (tại núi Bàn Sơn phía đông nam thành Phú Xuân), đặt hiệu là Quang Trung rồi tự mình thống lĩnh thủy bộ đại binh ra đánh giặc Thanh, ngày

29 tháng 11 đến Nghệ An, nghỉ lại 10 ngày để tuyển thêm lính. Binh lực bên ta bấy giờ gồm chừng một trăm ngàn quân và hơn ba trăm thớt voi. Ngày 20 tháng chạp đến núi Tam Điệp, nhà Vua khao lạc quân sĩ. Ngô Văn Sở và Ngô Thì Nhiệm đều ra tạ tội, kể chuyện quân Tàu thế mạnh, cho nên phải lui về giữ chỗ hiểm yếu. Vua cười mà nói rằng: chúng nó sang phen này là mua cái chết đó thôi. Ta ra chuyến này thân coi việc quân đánh giữ, đã định mẹo rồi, đuổi quân Tàu về chẳng qua 10 ngày là xong việc. Nhưng chỉ nghĩ chúng là nước lớn gấp mười nước ta, sau khi chúng thua một trận rồi, tất chúng lấy làm xấu hổ, lại mưu báo thù, như thế thì đánh nhau mãi không thôi, dân ta hại nhiều, ta sao nở thế. Vậy đánh xong trận này Ta phải nhờ Thì Nhiệm dùng lời nói cho khéo để đình chỉ việc chiến tranh. Đợi mười năm nữa, nước ta dưỡng được sức phú cường rồi, thì ta không cần phải sợ chúng nữa.

Vua Quang Trung cho tướng sĩ ăn Tết Nguyên Đán trước, để đến hôm trừ tịch thì cất quân đi, định ngày mồng 7 tháng giêng thì vào thành Thăng Long mở tiệc ăn mừng. Đoạn rồi truyền lệnh cho ba quân đến nghe lệnh điều khiển, phân binh thành 5 đạo do các Tướng chỉ huy gồm có Đại tư mã Sở, Nội hầu Lân, Đại đô đốc Lộc, Đô đốc Tuyết, Đại đô đốc Mão, Đô đốc Mưu .... Sắp xếp quân ngũ xong xuôi, đến hôm 30 Tết Nguyễn Huệ cho lệnh khua trống kéo ra Bắc. Nguyễn Huệ tự mình điều khiển Trung quân tiến lên Thăng Long. Mồng 3 Tết vua Quang Trung dùng kế hư binh, không đánh mà hạ được đồn Hạ Hồi. Mồng 5 Tết kịch chiến ở Ngọc Hồi: quân Nam toàn thắng. Tại ĐÔNG ĐÀ, TƯỚNG THANH là SÂM NGHI ĐÔNG PHẢI THẮT CỔ TỰ TỬ, HÀNG VẠN QUÂN GIẶC CHẠY TÁN LOẠN, BỊ VOI GIẤY CHẾT. Hạ đồn Điền Châu

xong, Nguyễn Huệ kéo quân vào Thăng Long, uy thế hết sức mạnh mẽ, Tôn Sĩ Nghị hoảng sợ chạy về mạn Bắc, đến địa phận huyện Phượng Nhân phải vứt bỏ cả ấn tín để thoát lấy thân, quan quân nhà Thanh tranh nhau qua cầu phao, cầu sập, chết vô số. Vua Lê Chiêu Thống cũng theo gót Tôn Sĩ Nghị chạy sang Tàu.

Đánh đuổi quân Thanh ra khỏi nước xong, vua Quang Trung một mặt chịu nhún mình vận động với Thanh triều để nối lại bang giao giữa nước ta và Trung Hoa, mặt khác lo cải tổ nội chính cho được vững vàng. Nhờ tài ngoại giao của Ngô Thì Nhiệm, tháng 7 năm Kỷ Dậu (1789) Nguyễn Huệ được vua Càn Long nhà Thanh phong làm An Nam Quốc Vương. Đến đây chấm dứt nhà Hậu Lê với cái nhục cầu viện của Lê Chiêu Thống, cái nhục "cồng rắn cắn gà nhà, rước voi về giày má tổ" Ngược lại bọn xâm lược phương Bắc đã phải khiếp sợ trước tinh thần chống xâm lăng của quân dân ta và tài điều binh khiển tướng của vua Quang Trung. Hành động nhục nhã của Lê Chiêu Thống và chiến công hiển hách của vua Quang Trung nhắc chúng ta nhớ lại vào năm Giáp Thìn (1784), quân Tiêm La (Thái Lan hiện nay) cậy thế đưa quân qua cứu viện, thế lực mạnh lắm, chúng lần lượt lấy được Rạch Giá, Ba Thắc, Trà Ôn, Mãn Thít, Sadéc, đi đến đâu cũng quấy nhiễu dân chúng, cướp bóc, hãm hiếp đàn bà con gái và làm nhiều điều tàn ác, lòng người oán hận vô cùng. Tướng Tây Sơn giữ đất Gia Định lúc bấy giờ là Trương Văn Đa bèn sai người về Qui Nhơn phi báo, vua Tây Sơn sai Nguyễn Huệ đem binh vào chống giữ.

Nguyễn Huệ vào đến Gia Định như quân Tiêm La (gồm 20 vạn quân và 300 chiến thuyền do hai tướng Tiêm là Chiêu Tăng và Chiêu Sương chỉ huy) đến gần Rạch Gầm và Xoài Mút ở phía trên Mỹ Tho, rồi đánh phá một trận, giết quân Tiêm chỉ còn được vài ngàn người, chạy theo đường thượng đạo trốn về nước (Việt Nam Sử Lược, Trần Trọng Kim, quyển II trang 111). Trên đây chỉ là tóm lược, nếu muốn biết thêm chi tiết xin quý AH và quý bạn tìm đọc ở các sách sử hay Việt Nam Sử Lược của Trần Trọng Kim.

Tiếp theo, xin hãy tìm hiểu cuộc điều binh khiển tướng của nhà thiên tài quân sự Nguyễn Huệ,

với chỉ trong một thời gian ngắn ngủi , hơn 300 thớt voi và mấy mươi vạn quân từ Phú Xuân đã có mặt ở Nghệ An và sau đó tiến ra đánh chiếm Thăng Long đúng như đã dự định.

Tôi cố gắng tìm tài liệu trong sử sách nói về cuộc hành quân thần tốc của vua Quang Trung Nguyễn Huệ , nhưng không thấy . Những điều tôi ghi ra dưới đây chỉ là những lời của các bậc bô lão sống lúc bấy giờ đã kể lại cho con cháu biết rồi truyền lại cho đến ngày nay. Tôi thấy có phần hợp lý và khả thi, nên ghi ra để các Ái Hữu và Thân Hữu góp ý thêm cho.

Qua những lần đưa quân từ Phú Xuân ra Thăng Long diệt Trịnh phù Lê , rồi đến các lần diệt trừ Nguyễn Hữu Chính và Vũ Văn Nhậm, Nguyễn Huệ đã lần lượt rút kinh nghiệm và áp dụng vào việc chuyên quân, nên việc chuyên quân ra Bắc diệt quân nhà Thanh lần này đã diễn ra rất thần tốc. Theo kể lại , Nguyễn Huệ đã tổ chức hai đội tiếp vận và chuyên vận để phục vụ cho quân sĩ.

Về tiếp tế lương thực cho quân sĩ , đội tiếp vận lo phân phát lương khô , đó là loại bánh trắng (có nơi gọi bánh đa) Bình Định. Bánh này làm bằng bột gạo với chút ít muối để có chất mặn và có rải vừng (mè) để có chất béo , mỗi khi muốn ăn chỉ cần nhúng nước cho bánh mềm ra là ăn dễ dàng. Đội tiếp vận còn cắt quân lính cứ hai người gánh hai cái chảo , cái chảo dưới dùng để đốt củi , còn cái chảo trên dùng để nấu cơm, một số binh lính đi theo để lo việc đốt củi , nấu cơm, phân phát cho binh sĩ đang di chuyển. Đội Tiếp Vận được cấp một số voi để giúp chuyên chở gạo muối, củi nước và các quân lính của đội khi chưa đến phiên phải lo việc nấu ăn. Quân lính được chia thành tổ ba người , hai người gánh một cái vồng (cái cán), và một người được nằm trên vồng lúc di chuyển, đi được một đoạn dài ,

thì đổi phiên, người ở trên vồng xuống thay cho một người , người đó được nằm nằm trên vồng, và cứ tuần tự thay phiên nhau , nên cuộc hành quân được luôn liên tục không phải ngưng nghỉ , hoặc nghỉ rất ít thời giờ cho việc vệ sinh cá nhân.

Đội chuyên vận đi bằng ngựa trước ngày xuất quân, với mục đích phát dọn đường sá , nếu gặp khe suối nhỏ chặt cây bắt cầu , gặp sông lớn và sâu , thì trung dụng thuyền của dân chúng để chở quân qua sông và huy động dân chúng chặt tre làm bè để chở voi sang sông. Trong việc làm bè để chở voi sang sông, qua những lần hành quân trước, đội chuyên vận đã có kinh nghiệm về việc làm bè tre chở voi qua sông an toàn. Họ làm hai loại bè tre , một loại để chở voi lớn và một loại để chở voi có cỡ trung bình và nhỏ hơn. Khi cho voi lên bè và thấy an toàn cho việc di chuyển, họ đếm số lượng tre cùng kích thước áp dụng cho mỗi loại bè , rồi đem áp dụng cho các nơi sau đó phải vượt qua sông lớn và sâu . Nhìn lại công việc làm của đội chuyên vận, chúng ta có thể xem đội này như là đơn vị công binh của lối tổ chức quân đội ngày nay vậy .

Như đã viết ở phần đầu của bài này , tôi dựa theo sử sách đã dẫn chứng, và dựa vào những lời kể truyền lại , tóm lược lại một giai đoạn của lịch sử nước nhà để mỗi độ Xuân về, Tết đến nhắc chúng ta cùng nhớ lại và để các bạn trẻ , con em chúng ta biết đến những chiến công hiển hách và tinh thần chống quân xâm lược của các bậc tiền bối .

Cũng xin nói thêm trong ngày Diễn Hành Văn Hoá Quốc Tế tại Nữ Ước năm 2003 vừa rồi , Cộng Đồng người Việt Tị nạn đã chọn chủ đề VUA QUANG TRUNG ĐẠI PHÁ QUÂN THANH để biểu diễn. Bài này sẽ giúp các Bạn Trẻ biết nguồn gốc của chủ đề mà Cộng Đồng Người Việt Tị nạn đã chọn với mục đích nêu cao tinh thần chiến đấu anh dũng của dân tộc Việt trong việc giữ nước. Tinh thần chiến đấu đó đã truyền lại cho thế hệ chúng tôi vào các thập niên 40, 50, nay được truyền sang các thế hệ Trẻ Việt Nam trong cũng như ngoài nước với ước mong các Bạn sẽ đem lại tự do, dân chủ, nhân quyền cho đồng bào. Hy vọng một ngày không xa , nước Việt sẽ được tươi sáng hơn.

Tôi xin chấm dứt nơi đây và xin cảm ơn các Ái Hữu và các Bạn đã bỏ thời giờ theo dõi bài viết này.